

Milan Kundera: Román a Evropa

- Tento český prozaik, básník, dramatik a esejista se narodil 1. 4. 1929 v Brně. Od roku 1975 žije ve Francii, od konce 80. let píše francouzsky své eseje i romány. V 50. letech publikoval básně *Člověk zahrada širá*, *Poslední máj*, *Monology*. Od počátku 60. let vydával dramata (*Majitelé klíčů*, *Ptákovina*) a prózy: román *Žert* a sbírky povídek *Směšné lásky*, *Druhý (Třetí) sešit směšných lásek*; romány *Život je jinde* a *Valčík na rozloučenou*, další romány už psal ve Francii (*Knihy smíchu* a *zapomnění*, *Nesnesitelná lehkost bytí*, *Nesmrtelnost*). Všechny sedm česky psaných románů se k sobě vztahují navzájem a vytváří složitou strukturu variací, v nichž postavy a konflikty slouží jako nástroje k ověřování existenciálních situací. Francouzsky psané romány *Pomalost* a *Identita* ještě posilují původní meta-románové kvality a vztahují se jako resumé k předchozímu Kunderovu dílu. Je to rovněž autor esejistických úvah o literatuře (*Umění románu*, *Zrazené testamenty*) a dramatické adaptace Diderotova románu *Jakub fatalista (Jakub a jeho pán)*. Roku 2000 vyšel další román *Ignorance*.
- V úvodu projevu při převzetí mezinárodní ceny Jeruzaléma za literaturu upozorňuje na spojitost Izraele s Evropou, kterou chápe jako kulturu.
- Sám se označuje za romanopisce, který chce zmizet za svým dílem podle Flaubertova vzoru. Dnes vlivem masových médií mizí dílo za veřejnou osobou autora a může být chápáno jen jako jedno z jeho gest, stanovisek či deklarácí.
- Romanopisec není mluvčím nikoho, ani svých vlastních myšlenek. Při psaní se musí řídit nadosobní moudrostí románu, proto jsou velká díla inteligentnější než jejich autoři. Představuje si, že román přišel na svět jako ozvěna božího smíchu.
- Člověku uniká pravda světa i vlastního já, neví, kdo vlastně je, a to považuje Kundera za počátek románu. Román je imaginární ráj individuí. Agelasti jsou lidé, kteří se neumí smát a myslí si, že ví, kdo jsou.
- Tady musím autorovi oponovat, protože s těmito relativistickými názory bytostně nesouhlasím. Spousta věcí není jednoznačná, lidé jsou různí a občas se v nových situacích chovají překvapivě i pro sebe samé, ale rozhodně se nedá tvrdit, že myslící člověk se myšlením vzdaluje od ostatních a nedokáže se poznat, ani svět kolem! Jistota pravdy se neváže na souhlas většiny, jak už to bylo mnohokrát ukázáno v historii.
- Román je nezávislý na ideologii a není jen ukázkou smýšlení lidí dané doby (jejich filozofie). Román má být zrozen z ducha humoru, ale na některých dílech toho není mnoho směšného. Hlavní otázkou, která provází člověka, je: „Kdo jsem a kam kráčím?“ Umění obecně reagovalo na předchozí období, přinášelo i jiné pohledy na danou dobu a kritizovalo nešvary, ale chápat román pouze jako vševědoucí varování před důsledky současného jednání, je přece jen poněkud přehnané.
- Poezie existence je podle Kundery nevypočitatelná, bez kauzality. Podle mě se nedá svět redukovat na příčiny a následky ani tehdy, protože lidské city se neřídí matematickými pravidly.
- Flaubertův objev hlouposti. Hloupost se rozvíjí s pokrokem, nedá se odčinit vzděláním, provází člověka celý život. Velkou pravdu má Kundera v tom, že přejaté myšlenky šířené masmédií, mohou zničit individuální a originální myšlení. Kýč je hloupost přejatých myšlenek přeložená do řeči krásy a citů. Kýč se stává každodenní estetikou a morálkou lidí. Být moderní znamená, být jako všichni ostatní.
- V závěru zdůrazňuje ohroženost evropské kultury, úctu pro individuum, jeho myšlení a soukromý život. Tyto ctnosti jsou snem o Evropě zachyceném v románu, který je výrazným ukazatelem dějinných změn.